YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

7 päivänä toukokuuta 1997 *

Yhdistetyissä asioissa C-321/94, C-322/94, C-323/94 ja C-324/94,

jotka Ranskan Cour de cassation on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa rikosasioissa, joissa vastaajina ovat

Jacques Pistre (asia C-321/94),

Michèle Barthes (asia C-322/94),

Yves Milhau (asia C-323/94) ja

Didier Oberti (asia C-324/94),

ennakkoratkaisun maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EYVL 1992, L 208, s. 1) 2 artiklan sekä EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari), D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet ja M. Wathelet,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Barthes, Pistre, Milhau ja Oberti, edustajanaan asianajaja Véronique Jeannin, Pariisi,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Edwige Belliard ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Philippe Martinet,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston avustava oikeudellinen neuvonantaja Fokion Georgakopoulos, valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies Christina Sitara ja ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjä koskevia asioita hoitavan erityisosaston tieteellinen avustaja Sofia Chala,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö professori Umberto Leanza avustajanaan valtionasiamies Ivo Braguglia,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja José Luis Iglesias Buhigues ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Jean-Francis Pasquier,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Barthesin, Pistren, Milhaun ja Obertin sekä Ranskan hallituksen, Kreikan hallituksen ja komission 13.6.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.10.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ranskan Cour de cassation on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 3.10.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 9.12.1994, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EYVL 1992, L 208, s. 1, jäljempänä asetus N:o 2081/92) 2 artiklan sekä EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty rikosasioissa, joissa syytettyinä ovat Michèle Barthes, Jacques Pistre, Yves Milhau ja Didier Oberti (jäljempänä syytetyt) ja jotka koskevat sellaisia merkintöjä, jotka saattavat johtaa kuluttajia harhaan tuotteen laadun tai sen alkuperän suhteen.

3 Syytetyt ovat Ranskan kansalaisia; he johtavat Lacaunessa, Tarnin departementissa Ranskassa toimivia yrityksiä, jotka tuottavat ja myyvät suolalihatuotteita. Heitä syytettiin siitä, että he ovat vuonna 1991 myyneet leikkeleitä, joiden etiketeissä mainittiin nimitys "vuori" tai Lacaunen vuoret, vaikka he eivät olleet saaneet

vuoriston kehittämisestä ja suojelemisesta 9.1.1985 annetun lain nro 85-30 (Ranskan virallinen lehti 10.1.1985, s. 320; jäljempänä laki nro 85-30) 34 §:ssä sekä maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden vuoristoalkuperään viittaavien merkintöjen käyttöön liittyvien ehtojen vahvistamisesta 26.2.1988 annetussa asetuksessa nro 88-194 (Ranskan virallinen lehti 27.2.1988, s. 2747; jäljempänä asetus nro 88-194) edellytettyä lupaa käyttää näissä tuotteissa erityisiä viittauksia vuoristoalueisiin.

4 Tribunal de police de Castres hylkäsi 26.5.1992 antamallaan tuomiolla syytettyjä vastaan esitetyt syytteet ja katsoi, että vuoristoalkuperään viittaavaa merkintää koskeva lainsäädäntö oli ETY:n perustamissopimuksessa ja sittemmin EY:n perustamissopimuksessa määrätyn tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen vastainen ja ettei sitä voitu soveltaa myöskään kotimaisiin tuottajiin käänteisen syrjinnän vaaran vuoksi.

5 Virallisen syyttäjän valituksen johdosta Cour d'appel de Toulouse kumosi Tribunal de police de Castresin antamat tuomiot ja totesi syytetyt syyllisiksi. Heidät tuomittiin erisuuruisiin sakkorangaistuksiin. Cour d'appel de Toulouse katsoi, että kyseiset säännökset, joiden mukaan vain tietyissä kotimaisissa tuotteissa voitiin käyttää vuoristoalkuperäisyyden osoittavia merkintöjä, ja joilla pyrittiin varmistamaan sekä tuottajien etujen suojaaminen vilpilliseltä kilpailulta että kuluttajien suojaaminen harhaanjohtavilta merkinnöiltä, eivät estäneet tuontia huolimatta siitä, että tämän lainsäädännön johdosta kotimaisia tuotteita ja tuontituotteita kohdeltiin eri tavalla.

6 Syytetyt hakivat kassaatiomuutosta näihin tuomioihin. Syytetyt korostivat Cour de cassationissa erityisesti sitä, että kyseiset säännökset olivat perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan vastaisia, jäsenvaltioiden välisen kaupan määrällisiä rajoituksia vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä, koska säännösten mukaan etukäteen saatu lupa on edellytyksenä tuotteen myyntiinsaattamiselle.

7 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevissa päätöksissään Cour de cassation huomauttaa toisaalta siitä, että lain nro 85-30 ja asetuksen nro 88-194 näiden yhdistettyjen asioiden kannalta merkityksellisissä säännöksissä säädetään, että vuoristolla tarkoitetaan vuoristoalueita, sellaisia alueita, joissa maanpinta on tietyssä määrin kalteva, ja merentakaisten departementtien yli 100 metrin korkeudessa sijaitsevia alueita, ja että niissä säädetään merkittäviä poikkeuksia velvollisuuteen ilmoittaa tuotantopaikka, kun niissä nimittäin hyväksytään se, että tuotteen koostumukseen kuuluva raaka-aine on peräisin muualta kuin kyseiseltä maantieteelliseltä alueelta tai että tuotetta ei valmisteta siellä kokonaan.

8 Toisaalta Cour de cassation viittaa asetukseen N:o 2081/92 ja korostaa, että tässä 26.7.1993 voimaan tulleessa asetuksessa rajoitetaan alkuperämerkintöjen suoja koskemaan ainoastaan sellaisia tuotteita, jotka ovat peräisin joltain tietyltä alueelta ja joilla on tästä maantieteellisestä alkuperästä johtuva määrätty laatu tai muu ominaisuus ja joiden tuotanto tapahtuu tällä alueella; lisäksi asetuksessa säädetään olemassa olevien nimitysten erityisestä hyväksymismenettelystä yhteisön tasolla.

9 Cour de cassation katsoi tämän jälkeen, että asiassa nousee esiin kysymys siitä, ovatko laki nro 85-30 ja asetus nro 88-194 yhteensopivia asetuksen N:o 2081/92 selvästikin rajoittavampien säännösten kanssa, ja se päätti lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Estävätkö EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla yhdessä 14.7.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 2 artiklan säännösten kanssa soveltamasta 9.1.1985 annetun lain nro 85-30 ja sen täytäntöönpanemiseksi 26.2.1988 annetun asetuksen nro 88-194 kaltaista kansallista lainsäädäntöä?"

10 Kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastaamiseksi on sen jälkeen, kun on ensin kerrattu kyseiset kansallisen lainsäädännön tärkeimmät säännökset, ensinnäkin tarkasteltava, kuinka asetusta N:o 2081/92 on tulkittava; vaikka tämä asetus tuli voimaan vasta kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä oleviin syytteisiin johtaneiden tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen, sillä voi olla vaikutusta syytteiden lopputulokseen sen kyseisessä kansallisessa oikeusjärjestyksessä tunnetun periaatteen nojalla, jonka mukaan lievempää rikoslakia voidaan soveltaa takautuvasti. Jos tämän ensimmäisen seikan tarkastelun jälkeen näyttää siltä, ettei tämä

asetus estä kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevissa rikosasioissa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön kaltaisen lainsäädännön soveltamista, on tarkasteltava, estävätkö perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla kyseisenlaisen lainsäädännön soveltamisen.

Asiaan sovellettava kansallinen lainsäädäntö

11 Lain nro 85-30 1 §:ssä säädetään seuraavaa: "Vuoristo muodostaa maantieteellisen, taloudellisen ja sosiaalisen kokonaisuuden, jonka pinnanmuodostus, ilmasto, luonto ja kulttuuriperintö edellyttävät erityisen kehitys-, suunnittelu- ja suojaamisohjelman määrittelemistä ja täytäntöönpanoa — —". Laissa säädetään tältä osin erilaisista toimenpiteistä, joista yksi on nimityksen "vuori" suojaaminen.

12 Lain nro 85-30 3 ja 4 §:ssä määritellään vuoristoalueet. Niinpä 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Vuoristoalueille ovat ominaisia merkittävät haitat, joiden johdosta elinolosuhteet ovat vaikeammat kuin muualla ja jotka rajoittavat tiettyjen taloudellisten toimintojen harjoittamista. Vuoristoalueita ovat emämaassa ne kunnat tai kuntien osat, joille ominaista on se, että maankäyttömahdollisuudet niissä ovat huomattavan rajalliset ja että kustannukset niissä ovat erittäin korkeita seuraavien syiden vuoksi:

1. joko ilmasto-olosuhteet ovat korkeuden vuoksi erittäin vaikeat, mikä ilmenee huomattavasti muita alueita lyhyemmästä kasvukaudesta; tai

2. vuoristoalueen matalammissa osissa on suurimmassa osassa aluetta jyrkkiä rinteitä, minkä vuoksi mekaanisia työvälineitä ei voida käyttää tai on käytettävä erittäin kalliita erityisvälineitä; tai

3. näiden kahden edellä mainitun syyn yhteisvaikutuksesta silloin, kun näistä kummastakin syystä aiheutuva haitta yksinään ei ole kovin vakava; tällöin tästä yhteisvaikutuksesta aiheutuvan haitan on vastattava 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuista syistä aiheutuvaa haittaa.

Jokainen alue on määriteltävä ministeriöiden yhteisellä päätöksellä."

13 Kyseisen lain 4 §:ssä määritellään Ranskan merentakaisten departementtien vuoristoalueet.

14 Lain III osan IV jakson, joka koskee laadukkaiden maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kehittämistä, 34 §:ssä säädettiin tosiseikkojen tapahtumahetkellä seuraavaa:

"Vuoristoalkuperämerkinnät sekä erityiset maantieteelliset viittaukset tässä laissa tarkoitettuihin vuoristoalueisiin, kuten ylängön, vuorenhuipun, laakson, kunnan tai departementin nimiin, ovat suojattuja. Näitä alkuperämerkintöjä ja viittauksia voidaan käyttää markkinoitavissa tuotteissa ainoastaan, jos asetuksessa, jonka valtion oikeudellinen neuvosto on antanut kuultuaan laatusertifiointialaa edustavia ammatillisia järjestöjä, asetetut edellytykset täyttyvät. Tässä asetuksessa määritetään erityisesti valmistusmenetelmät, valmistuspaikka ja se, mistä raaka-aineiden on oltava peräisin, jotta edellä mainittuja maantieteellisiä viittauksia voidaan käyttää."

15 Asetuksessa nro 88-194 täsmennetään ne edellytykset, jotka tuotteiden sekä niiden raaka-aineiden ja valmistusmenetelmien on täytettävä, jotta tuotteissa voidaan käyttää merkintöjä, joissa viitataan vuoreen tai tiettyyn maantieteelliseen alueeseen.

16 Asetuksen 2 mukaan kyseisten tuotteiden maantieteellisen tuotanto-, kasvatus-, lihottamis-, teurastus-, jalostus-, valmistus-, viimeistely- ja pakkausalueen sekä sen alueen, mistä jalostettujen tuotteiden valmistukseen käytetyt raaka-aineet ovat peräisin, on sijaittava lain 3 ja 4 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti määritellyillä vuoristoalueilla.

17 Asetuksen nro 88-194 3 §:ssä säädetään poikkeuksia asetuksen 2 §:stä. Asetuksen 3 johdosta vuoristoalkuperäisyyttä koskevaa edellytystä ei sovelleta sellaisiin raaka-aineisiin, joita ei luonnonolosuhteista johtuvista syistä tuoteta näillä alueilla; jalostettujen lihatuotteiden valmistamisessa käytettävien eläinten teurastuspaikka sekä tuoreena myytävän lihan teurastus- ja pakkauspaikka voivat kyseisen 3 nojalla olla muualla kuin lain nro 85-30 3 ja 4 §:ssä määritellyillä vuoristoalueilla.

18 Asetuksen 88-194 4 mukaan kyseiset tuotteet on tuotettava, jalostettava tai käsiteltävä noudattaen niitä valmistusmenetelmiä, jotka on määritelty niissä päätöksissä, jotka maatalousministeriö ja kuluttaja-asioista vastaava ministeriö ovat yhdessä antaneet kuultuaan kansallista merkintäkomiteaa ja alueellisia laatuelintarvikkeiden komiteoita.

19 Kansallisen asetuksen nro 88-194 5 §:ssä säädetään seuraavaa: "Alueellista laatuelintarvikkeiden komiteaa kuultuaan maatalousministeriö ja kuluttaja-asioista vastaava ministeriö myöntävät yhdessä tekemällään päätöksellä luvan käyttää vuoristoalkuperän merkintää tai jotain muuta erityistä maantieteellistä viittausta vuoristoalueisiin." Lisäksi asetuksessa todetaan, että luvan saajan on pantava tuotteisiinsa maatalousministeriön määräämä erottava merkki.

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksia esittäneet — erityisesti syytetyt, Ranskan hallitus ja komissio — ovat ilmaisseet kantansa kyseisessä kansallisessa lainsäädännössä tehtyyn luokitteluun.

21 Syytetyt korostavat, että nimityksen "vuori" käytölle säädetyt edellytykset ovat liian väljät ja joustavat, jotta nimitystä "vuori" voitaisiin pitää asetuksen N:o 2181/92 2 artiklassa tarkoitettuna maantieteellisenä merkintänä. Tuotteisiin oleellisesti kuuluvilla ominaisuuksilla ei syytettyjen mukaan voida perustella tämän nimityksen käyttämistä; heidän mukaansa kyse on pelkästään informatiivisesta maininnasta, jossa viitataan sellaiseen pinnanmuotoon, joka on enemmän tai vähemmän korkea. Termi on syytettyjen mukaan pelkästään kuvaannollinen ja yleinen eikä rajoittava. Syytetyt lisäävät, että itse asiassa kansallisella lainsäädännöllä pyritään takaamaan vuoristosta peräisin olevien tuotteiden menekki suojaamalla niitä kuvitteellisella nimityksellä.

22 Ranskan hallitus huomauttaa, että nimitys "vuori" on ennemminkin laatunimitys kuin alkuperämerkintä. Kyseinen hallitus korostaa, että sellaisten elintarvikkeiden, joiden etiketissä voi olla maininta "vuori", jalostamiselle ja valmistamiselle säädetyt objektiiviset ja melko tiukat edellytykset osoittavat, että lainsäädännöllä on tarkoitus taata kuluttajille tämän maininnan avulla se, että tiettyjä näiden tuotteiden laatua koskevia sääntöjä noudatetaan. Asetuksen nro 88-194 2 §:ssä asetetuilla edellytyksillä pyritään erityisesti takaamaan kuluttajille se, että tuotteilla, joissa on nimitys "vuori", on tosiasiallisesti ne ominaisuudet, jotka kuluttajat liittävät vuoristoalueilta peräisin oleviin tuotteisiin. Kansallisen lainsäädännön mukaan nimityksen käyttöä koskevan luvan edellytyksenä siis on tuotteisiin oleellisesti kuuluvat ominaisuudet. Ranskan hallituksen mukaan kyse on tosiasiallisesti sellaisesta lainsäädännöstä, joka koskee kuluttajalle annettavaa asianmukaista tietoa ja jolla samalla yritetään tietyllä tavalla edistää vuoristoalueilta peräisin olevien tuotteiden menekkiä.

23 Komissio on oleellisilta osin yhtä mieltä Ranskan hallituksen kanssa kansallisen lainsäädännön luokittelusta. Komission mukaan nimitys "vuori" voidaan samaistaa pelkkään alkuperämerkintään, joka asetuksen nro 88-194 säännösten mukaan on

laatumerkintä, jolla pyritään edistämään vuoristoisten alueiden tuotteiden menekkiä; tällainen alkuperä on omiaan lisäämään tuotteiden arvoa kuluttajien silmissä.

Asetus N:o 2081/92

24 Koska tämän asetuksen osalta kysytään, onko näissä asioissa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön soveltaminen ristiriidassa tämän asetuksen kanssa, on kerrattava asetuksen tavoitteet ja sen tärkeimmät säännökset.

25 Asetuksen N:o 2081/92 seitsemännessä ja yhdeksännessä perustelukappaleessa muistutetaan, että

— tällä hetkellä kansalliset käytännöt eroavat alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen käyttöön ottamisessa; on tarpeen suunnitella yhteisön lähestymistapa; yhteisön säännöt suojajärjestelmästä itse asiassa mahdollistavat maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten kehityksen, sillä yhtenäisempi lähestymistapa varmistaa yhtäläiset kilpailuedellytykset näillä merkinnöillä merkittyjen tuotteiden tuottajien välillä ja johtaa siihen, että näiden tuotteiden luotettavuus kuluttajien näkökulmasta katsottuna paranee;

— tämän asetuksen soveltamisala rajoitetaan tiettyihin maataloustuotteisiin ja elintarvikkeisiin, joiden kohdalla tuotteen tai elintarvikkeen ominaisuuksien ja sen maantieteellisen alkuperän välillä on yhteys; soveltamisalaa voidaan kuitenkin tarvittaessa laajentaa koskemaan muita tuotteita tai elintarvikkeita.

26 Asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) 'alkuperänimityksellä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta ja

— jonka laatu tai ominaisuudet ovat olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön, joka käsittää sen luonnon ja inhimilliset tekijät, ansiota ja jonka tuotanto, jalostus ja käsittely tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella;

b) 'maantieteellisellä merkinnällä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta ja

— jolla on määrätty laatu, maine tai muita ominaisuuksia, jotka liittyvät tähän maantieteelliseen alkuperään ja jonka tuotanto ja/tai jalostus ja/tai käsittely tapahtuu tietyllä maantieteellisellä alueella."

27 Asetuksen N:o 2081/92 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "jotta suojattua alkuperänimitystä (SAN) tai suojattua maantieteellistä merkintää (SMM) voidaan käyttää, maataloustuotteen tai elintarvikkeen on oltava eritelmän mukainen". Kyseisen artiklan 2 kohdasta ilmenee, että eritelmässä on muun muassa oltava "tiedot, joista

tapauksittain selviää yhteys 2 artiklan 2 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitettuun maantieteelliseen ympäristöön tai maantieteelliseen alkuperään".

28 Asetuksen 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Mainintoja 'SAN', 'SMM' tai vastaavia perinteisiä kansallisia merkintöjä saadaan käyttää ainoastaan — — asetuksen mukaisissa maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa".

29 Asetuksen 13 artiklan mukaan komission rekisteröimät nimitykset on suojattu muun muassa suoralta tai välilliseltä rekisteröidyn nimityksen kaupalliselta käytöltä tuotteissa, joita rekisteröinti ei koske, siinä määrin kuin tuotteet ovat verrattavissa tällä nimityksellä rekisteröityihin tuotteisiin tai siinä määrin kuin nimityksen käytöllä voi hyötyä suojatun nimityksen maineesta.

30 Asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat tietyin edellytyksin kuitenkin säilyttää kansalliset säännökset, joilla annetaan lupa 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen ilmaisujen käytölle, enintään viiden vuoden ajan tämän asetuksen julkaisemisesta.

31 Asetuksesta N:o 2081/92 seuraa siis, että alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suoja edellyttää rekisteröintiä, joka puolestaan edellyttää, että kyseiset tuotteet täyttävät asetuksessa säädetyt edellytykset ja erityisesti ne edellytykset, jotka koskevat sen tuotteen, jonka osalta lupaa haetaan, laadun tai ominaisuuksien sekä sen erityisen maantieteellisen alkuperän välistä välitöntä yhteyttä.

32 Yhteisöjen tuomioistuimessa huomautuksia esittävät toteavat, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä ei edellytetä luvan saamiseksi nimityksen "vuori" käyttämiseen, että tällainen yhteys olisi olemassa, joten nimitykset, joita kansallisella lainsäädännöllä suojataan, eivät vastaa kumpaakaan asetuksen N:o 2081/92 2 artiklassa olevaa määritelmää.

33 Syytettyjen mukaan tästä seuraa, että tämä asetus estää kyseisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen. Syytetyt katsovat itse asiassa, että jäsenvaltio ei voi sallia sitä, että jonkin tuotteen osalta voitaisiin edelleenkin käyttää sellaista alkuperämerkintää, joka ei ole asetuksen mukaan sallittu.

34 Ranskan hallitus ja komissio katsovat sitä vastoin, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa kyseessä olevan lainsäädännön kaltainen lainsäädäntö ei ole asetuksen N:o 2081/92 vastainen, koska kyseinen lainsäädäntö ei kuulu asetuksen soveltamisalaan.

35 Tältä osin on todettava, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön kaltaisen kansallisen lainsäädännön, jossa asetetaan edellytykset sille, että maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa voidaan käyttää nimitystä "vuori", ei voida katsoa kattavan asetuksessa N:o 2081/92 tarkoitettua alkuperänimitystä tai maantieteellistä merkintää. Itse asiassa nimityksellä "vuori" on täysin yleinen, kansalliset rajat ylittävä merkitys, kun taas asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan mukaan tuotteen laadun tai ominaisuuksien sekä sen erityisen maantieteellisen alkuperän välillä on oltava välitön yhteys.

36 Yleisemmin sanottuna nimitys "vuori" ei niinkään ole viittaus alkuperään, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on tämän käsitteen määritellyt perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa koskevassa oikeuskäytännössään. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan alkuperämerkinnällä pyritään kertomaan kuluttajalle, että tuote, jossa on tällainen merkintä, on peräisin tietystä paikasta, tietyltä alueelta tai tietystä maasta (asia C-3/91, Exportur, tuomio 10.11.1992, Kok. 1992, s. I-5529, 11 kohta).

37 Näin ollen on todettava, että kuten Ranskan hallitus ja komissio ovat korostaneet, kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jolla ainoastaan yleisesti suojataan sellaista nimitystä, joka

muistuttaa kuluttajia sellaisista ominaisuuksista, jotka liittyvät abstraktisti siihen, että tuotteet ovat peräisin vuoristoalueilta, poikkeaa liian paljon asetuksen N:o 2081/92 aineellisesta tavoitteesta, jotta tämä asetus estäisi sen voimassapitämisen.

38 Tältä osin se seikka, että kyseisellä kansallisella lainsäädännöllä ei suojata pelkästään yleisnimitystä "vuori" sellaisenaan vaan että sillä suojataan samoilla edellytyksillä myös vuoristoalueisiin tehtäviä erityisiä maantieteellisiä viittauksia kuten viittausta "Monts de Lacaune", on merkityksetön.

39 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa, että vaikka nimi "Monts de Lacaune" on tietyn vuoristoalueen nimi, ja se voitaisiin sen vuoksi rekisteröidä asetuksen N:o 2081/92 mukaisesti, jos tietyn tuotteen ominaisuuksien ja kyseisen alueen väliset yhtymäkohdat täyttäisivät asetuksessa säädetyt edellytykset, tällaiset yhtymäkohdat eivät Ranskan lainsäädännön nojalla ole välttämättömiä luvan saamiseksi tällaisen nimityksen käytölle. Näyttää näet siltä, että kyseisessä lainsäädännössä suojataan tällaisia maantieteellisiä viittauksia vain siinä määrin kuin ne viittaavat vuoristoalkuperään eikä siltä osin kuin ne viittaavat määrättyihin vuoristoalueisiin.

40 Tämän vuoksi on todettava, ettei asetus N:o 2081/92 estä lain nro 85-30 34 ja asetuksen nro 88-194 kaltaisen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, jossa asetetaan edellytykset sille, että maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa voidaan käyttää nimitystä "vuori".

Perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla

41 Ennakkoratkaisukysymyksen jälkimmäisen kohdan osalta Ranskan hallitus ja komissio huomauttavat aluksi, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian tosiseikat ovat tapahtuneet vain yhden valtion alueella, koska syytteet nostettiin Ranskan kansalaisia vastaan ja ne koskivat Ranskassa markkinoitavia ranskalaisia tuotteita. Ranskan hallituksen mukaan 30 ja 36 artiklaa, joissa määrätään tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta jäsenvaltioiden välillä, ei tämän vuoksi voida soveltaa näissä rikosoikeudenkäynneissä, joten ei ole syytä vastata kysymykseen siitä, ovatko kansallisen tuomioistuimen käsiteltävissä olevissa asioissa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva näiden määräysten kanssa.

42 Tätä perustetta ei voida hyväksyä.

43 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (asia 8/74, Dassonville, tuomio 11.7.1974, Kok. 1974, s. 837, 5 kohta) perustamissopimuksen 30 artiklassa määrätty kielto koskee kaikkia kauppaa koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä, jotka voivat rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti, tosiasiallisesti tai mahdollisesti.

44 Vaikka onkin totta, että sellaisen kansallisen säännöksen soveltaminen, joka ei tosiasiallisesti liity mitenkään tavaroiden tuontiin, ei kuulu perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamisalaan (asia 286/81, Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, tuomio 15.12.1982, Kok. 1982, s. 4575, 9 kohta), 30 artiklaa ei kuitenkaan voida jättää huomiotta pelkästään siitä syystä, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun konkreettisen tapauksen kaikki tosiseikat ovat tapahtuneet yhdessä ainoassa jäsenvaltiossa.

45 Kansallisen säännöksen soveltamisella voi tällaisessa tilanteessa näet olla vaikutusta myös tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen jäsenvaltioiden välillä, erityisesti silloin,

kun kyseisellä säännöksellä suositaan kotimaassa valmistettujen tavaroiden markkinoimista tuontitavaroiden haitaksi. Tällaisissa tilanteissa jo pelkästään säännöksen soveltamisesta, vaikka sitä sovellettaisiin ainoastaan kotimaisiin tuotteisiin, aiheutuu — ja sillä ylläpidetään — näihin kahteen ryhmään kuuluvien tavaroiden välille erilaista kohtelua, jolla ainakin mahdollisesti voi olla vaikutusta yhteisön sisäiseen kauppaan.

46 Ranskan hallitus korostaa tässä asiassa, että Ranskan viranomaiset eivät ole soveltaneet kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin. Siitä alkaen, kun laki tuli voimaan vuonna 1988, yhtään syytettä ei ole nostettu sellaisten muista jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden osalta, joissa on ollut maininta "vuori". Näin ollen ei voida väittää, että kyseinen lainsäädäntö tosiasiallisesti olisi perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitettu määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide. Ranskan hallitus myöntää kuitenkin, että lain nro 85-30 34 §:ssä ei nimenomaisesti todeta, että muista jäsenvaltioista tuodut tuotteet jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle, ja niinpä voidaankin olettaa, että sellaiset tuontituotteet, joissa on vuoreen viittaavia mainintoja, katsotaan saatetuiksi markkinoille kyseisen lainsäädännön vastaisesti, jos niiden osalta ei ole saatu laissa tarkoitettua lupaa.

47 Ranskan hallitus lisää, että siltä osin kuin kyseisen lainsäädännön soveltaminen voisi merkitä tavaroiden vapaan liikkuvuuden estämistä, kyseinen lainsäädäntö on perusteltu kuluttajansuojaa sekä hyvää kauppatapaa koskevien syiden vuoksi.

48 Koska Ranskan hallitus on myöntänyt, että kyseistä kansallista lainsäädäntöä voidaan soveltaa myös muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin, on ensinnäkin todettava, että kyseinen lainsäädäntö on perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitettu yhteisön sisäistä kauppaa rajoittava toimenpide.

49 Tämän jälkeen on todettava, että kansallisen tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa kyseessä olevan lainsäädännön kaltaisella lainsäädännöllä syrjitään muista jäsenvaltioista tuotuja tuotteita siltä osin kun siinä säädetään, että vain kotimaassa valmistetuissa ja kotimaisista raaka-aineista jalostetuissa tuotteissa voidaan käyttää nimitystä "vuori" (asia 13/78, Eggers, tuomio 12.10.1978, Kok. 1978, s. 1935, 25 kohta).

50 Asetuksen nro 88-194 2 §:stä samoin kuin lain nro 85-30 3—5 §:stä seuraa, että jotta tuotteessa voisi olla nimitys "vuori" tai erityisiä maantieteellisiä viittauksia vuoristoalueisiin, tuotteen tuottaminen, valmistaminen, jalostaminen ja pakkaaminen on tehtävä Ranskan alueella sijaitsevilla vuoristoalueilla. Vaikuttaa siis siltä, että kyseisen lainsäädännön mukaan tuontituotteet eivät voi täyttää niitä edellytyksiä, joita vaaditaan luvan saamiseksi nimityksen "vuori" käyttämiselle.

51 Lisäksi tämän luvan myöntämiseksi edellytetään asetuksen nro 88-194 2 mukaan sitä, että jalostettujen tuotteiden valmistuksessa käytetään Ranskan alueella sijaitsevilta vuoristoalueilta peräisin olevia raaka-aineita. Kyseisen lainsäädännön mukaan tuontituotteita ei siis voida käyttää sellaisten jalostettujen tuotteiden valmistuksessa, joissa on nimitys "vuori".

52 Koska tällainen kansallinen lainsäädäntö on luonteeltaan syrjivää, se voi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olla perusteltua vain jonkin perustamissopimuksen 36 artiklassa luetellun perusteen johdosta (ks. tämän suuntaisesti asia 113/80, komissio v. Irlanti, tuomio 17.6.1981, Kok. 1981, s. 1625, 8 ja 11 kohta).

53 Tässä tapauksessa on todettava, ettei kyseessä olevaa lainsäädäntöä voida perustella millään perustamissopimuksen 36 artiklassa luetellulla perusteella. Näistä perusteista voidaan ottaa näet huomioon ainoastaan teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojeleminen eli tässä tapauksessa alkuperämerkintöjen suojeleminen. Tämän tuomion 36 kohdasta kuitenkin ilmenee, ettei nimitystä "vuori", sellaisena kuin sitä suojataan kyseisellä kansallisella lainsäädännöllä, voida pitää alkuperämerkintänä.

54 Ennakkoratkaisukysymyksen jälkimmäiseen osaan on vastattava, että perustamissopimuksen 30 artikla estää lain nro 85-30 34 ja asetuksen nro 88-194 kaltaisen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen, jonka mukaan vain kotimaassa tuotetuissa ja kotimaisista raaka-aineista jalostetuissa tuotteissa voidaan käyttää nimitystä "vuori".

55 Näin ollen ei ole tarkasteltava kysymystä siitä, voisiko kyseistä ranskalaista lainsäädäntöä vastaava kansallinen lainsäädäntö, jolla ei kuitenkaan syrjitä muista jäsenvaltioista tuotuja tuotteita, täyttää perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklassa määrätyt vaatimukset ja millä edellytyksillä se voisi näin tehdä.

Oikeudenkäyntikulut

56 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Kreikan ja Ranskan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Ranskan Cour de cassationin 3.10.1994 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14 päivänä heinäkuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/92 ei estä 9.1.1985 annetun lain nro 85-30 34 ja 26.2.1988 annetun asetuksen nro 88-194 kaltaisen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamista, jossa asetetaan edellytykset sille, että maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa voidaan käyttää nimitystä "vuori".

2) EY:n perustamissopimuksen 30 artikla estää lain nro 85-30 34 ja asetuksen nro 88-194 kaltaisen sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltamisen, jonka mukaan vain kotimaassa tuotetuissa ja kotimaisista raaka-aineista jalostetuissa tuotteissa voidaan käyttää nimitystä "vuori".

Moitinho de Almeida Gulmann Edward

Puissochet Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä toukokuuta 1997.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

viidennen jaoston puheenjohtaja